

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Prusinowska

Protokolant: protokolant sądowy Anna Maj

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. N.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę

1. Oddała powództwo,
2. Kosztami postępowania obciąża w całości powoda i z tego tytułu zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Maria Prusinowska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 października 2015 r., złożonym do tutejszego sądu w dniu 8 lutego 2016 r., powód M. N. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. na jego rzecz kwoty 101.749,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 lutego 2015 r. do dnia zapłaty tytułem bezumownego korzystania z części nieruchomości położonej w Z. (powiat (...), województwo (...)), oznaczonej jako działka nr (...) i działka nr (...), dla których Sąd Rejonowy P. (...)w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 20 listopada 2013 r. oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Uzasadniając żądanie pozwu powód wskazał, że był użytkownikiem wieczystym nieruchomości składającej się m.in. z działek gruntu nr:(...)stanowiących grunty orne, położonych w miejscowości Z.. Część nieruchomości powoda zajęta jest przez należące do pozwanej linię energetyczną średniego napięcia SN, która została posadowiona na ww. nieruchomości bez zgody, ani wiedzy powoda. Powód wskazuje, iż urządzenia te uniemożliwiają mu korzystanie z nieruchomości w sposób zgodny z jej przeznaczeniem. Powód nigdy nie wraził zgody na korzystanie z gruntu przez pozwaną. Przebieg linii energetycznych znacznie utrudnia powodowi korzystanie z nieruchomości, m.in. brak możliwości nasadzeń drzew i krzewów, trudności związane z pracami ciężkim sprzętem rolniczym, niemożność składowania płodów rolnych w sąsiedztwie linii czy postojów sprzętu rolniczego. Powód przed wystąpieniem na drogę sądową wezwał pozwaną do zapłaty wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z wyżej wskazanych nieruchomości. Jednakże pozwana do dnia wniesienia powództwa nie uregulowała należności. W świetle powyższego, w ocenie powoda, przysługuje mu roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości, które wyliczył na podstawie zleconego przez siebie operatu szacunkowego w zakresie przebiegu infrastruktury technicznej (k. 2-5, 22-60).

W odpowiedzi na pozew z dnia 21 kwietnia 2016 r., złożonej do tutejszego sądu dnia 26 kwietnia 2016 r., pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym opłaty od pełnomocnictwa.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana wskazała, że na nieruchomościach oznaczonych jako działka nr (...) w miejscowości Z. brak jest urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własność pozwanej, gdyż znajdujące się tam urządzenia stanowią zasilanie stacji konsumentowej (...) (...) i są własnością tego odbiorcy. W związku z powyższym pozwana wywiodła, iż w tym zakresie nie posiada legitymacji biernej w niniejszym postępowaniu. Następnie pismem procesowym z dnia 2 czerwca 2016 r. pozwana skorygowała oczywistą omyłkę pisarską w zakresie numerów działek wskazanych w odpowiedzi na pozew, wyjaśniając iż oczywiście chodziło o działki o nr (...) oraz o nr (...). Pozwana zaznaczyła ponadto, że stanowisko wyrażone w odpowiedzi na pozew jest takie samo w odniesieniu do działek wskazanych po skorygowaniu omyłki pisarskiej, tj. że na działkach nr (...) w miejscowości Z. nie znajdują się żadne urządzenia stanowiące własność pozwanej (k. 87, 97, 103). Następnie powód w piśmie procesowym z dnia 5 lipca 2016 r. sprecyzował pkt 1 petitum pozwu w ten sposób, że wniósł o zapłatę od pozwanej na swoją rzecz kwoty 101.749,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 lutego 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty tytułem bezumownego korzystania z nieruchomości położonych w Z. oznaczonych jako działki ewidencyjne o nr (...) zapisane w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy P. (...)w P. pod nr (...), nr (...) zapisane w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy P. (...)w P. pod nr (...), nr (...)zapisane w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy P. (...)w P. pod nr (...), nr (...)zapisane w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy P. (...) w P. pod nr (...), nr (...)zapisane w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy P. (...)w P. pod nr (...), nr(...)zapisane w księdze wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy P. (...)w P. pod nr (...) w okresie od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 20 listopada 2013 r. Powód zarzucił pozwanej nielegitymowanie się tytułem prawnym do stałego korzystania z urządzeń przesyłowych i w związku z tym należy uznać, że jako posiadacz służebności przesyłu w złej wierze na podstawie art. 224 § 2 KC w zw. z art. 225 KC w zw. z art. 352 KC jest obowiązana do zapłaty wynagrodzenia (k. 111-112). Pismem z dnia 27 lipca 2016 r. pozwana wniosła o zobowiązanie powoda do wskazania, czy pismo z dnia 5 lipca 2016 r. stanowi rozszerzenie powództwa, oraz czy powód w dalszym ciągu domaga się zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości stanowiących działki o nr (...). W przypadku przyjęcia, iż powód nie dochodzi już roszczenia za wyżej wskazanej działki, pozwana wniosła o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w związku z cofnięciem powództwa co do kwoty 101.749,19 zł. Natomiast w przypadku przyjęcia, iż pismo powoda z dnia 5 lipca 2016 r. nie stanowiło cofnięcia co do nieruchomości o numerach wyżej wskazanych, pozwana wniosła o zobowiązanie powoda przez Sąd do ponownego ustalenia wartości przedmiotu sporu. Niezależnie od tego pozwana wniosła o oddalenie powództwa co do nieruchomości stanowiących działki o nr (...), a także z ostrożności procesowej również w stosunku do działek o nr (...) podnosząc zarzut braku legitymacji biernej po stronie pozwanej. Urządzenia posadowione na działkach nr (...) są urządzeniami linii średniego napięcia SN-15kV stanowiącymi konsumenckie odgałęzienie zasilające stację transformatorową konsumencką (...) Z. (...). Z kolei urządzenia posadowione na nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) znajduje się napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia WN-220kV, stanowiąca własność (...). Natomiast na działce o nr (...) posadowiony jest fragment linii napowietrznej średniego napięcia SN-15 kV zasilającej stację transformatorową 15/0,4 kV nr (...)Z. (...), wybudowana i podłączona pod napięcia w roku 1987. Z kolei na nieruchomościach stanowiących działki o nr (...) posadowiony jest fragment linii napowietrznej średniego napięcia SN-15 kV, która to linia została wybudowana i podłączona do napięcia na początku lat 70-tych XX w. Wyżej wskazane urządzenia są składnikami przedsiębiorstwa pozwanej i zasilane są m.in. z Głównego Punktu Zasilania ((...)) C.. Natomiast co do pozostałych nieruchomości pozwana zgłosiła zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda i zakwestionowała, jakoby powód w okresie objętym powództwem posiadał jakikolwiek tytuł prawny do nieruchomości, w stosunku do których domaga się zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, gdyż z przedłożonych do akt sprawy ksiąg wieczystych wynika, że aktualnym użytkownikiem wieczystym są inne podmioty ((...) Sp. z o.o. – działka nr (...), Centrum (...) Sp. z o.o. – działka nr (...)), brak jest jakichkolwiek dokumentów potwierdzających, by powód w okresie objętym pozwem był właścicielem bądź użytkownikiem wieczystym wyżej wymienionych nieruchomości. Ponadto co do nieruchomości stanowiących

działki o nr (...) pozwana wniosła o oddalenie powództwa z uwagi na podniesienie zarzutu przedawnienia roszczeń za okres ponad 3 lat wstecz od dnia wniesienia pozwu na podstawie art. 118 KC, wskazując, iż roszczenie powoda jest roszczeniem związanym z prowadzeniem na nieruchomościach stanowiących przedmiot postępowania działalności gospodarczej. W dalszej kolejności pozwana podniosła także zarzut nabycia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia. Uzasadniając ten zarzut pozwana wskazała, że służebność polegająca na trwałym korzystaniu z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości stanowiącej w okresie objętym pozwem przedmiot prawa użytkowania wieczystego powoda oraz na przesyłaniu nimi energii na rzecz pozwanej, licząc upływ terminu zasiedzenia od najpóźniejszego najbardziej prawdopodobnego i możliwego podłączenia urządzeń pod napięcie, tj. 31 grudnia 1987 r. została zasiedziana na rzecz pozwanej przy założeniu dobrej wiary najpóźniej z dniem 31 grudnia 2007 r. lub ewentualnie z dniem 5 grudnia 2010 r. Ponadto strona pozwana w powyższym piśmie procesowym podniosła również zarzut zasiedzenia prawa służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, polegającej również na trwałym korzystaniu z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomościach stanowiących w okresie objętym pozwem przedmiot użytkowania wieczystego powoda, oraz przesyłaniu nimi energii na rzecz poprzednika prawnego pozwanej – Skarbu Państwa lub (...) S.A., licząc upływ terminu zasiedzenia od najpóźniejszego najbardziej prawdopodobnego i możliwego podłączenia urządzeń pod napięcie, tj. od dnia 25 maja 1977 r., to tym samym zasiedzenie nastąpiło na rzecz poprzednika prawnego pozwanej – Skarbu Państwa, co miało miejsce z dniem 25 maja 1987 r., przy założeniu dobrej wiary po stronie pozwanej, następnie poprzednika pozwanej – (...) S.A., co miało miejsce z dniem 25 maja 2007 r. przy założeniu złej wiary po stronie pozwanej lub ewentualnie pozwanej, co miało miejsce z dniem 5 grudnia 2010 r. W związku z powyższym z daleko idącej ostrożności procesowej pozwana wskazała, iż gdyby nawet przyjąć korzystną dla pozwanej interpretację, licząc okres zasiedzenia od 5 grudnia 1990 r. (data wejścia w życie przepisów regulujących gospodarkę nieruchomościami i wywłaszczenie nieruchomości oraz określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych) a poprzednik prawny pozwanej działał pod nazwą – Zakład (...) w P., upływ okresu posiadania skutkujący zasiedzeniem upłynął w dniu 5 grudnia 2010 r., przy założeniu dobrej wiary po stronie pozwanej. Pozwana jednocześnie zaznaczyła, iż nie wnosi o stwierdzenie zasiedzenia służebności, a jedynie zgłasza zarzut zasiedzenia, który jest zarzutem niweczącym zgłoszone przez powoda żądanie. Co więcej pozwana wskazała, że jest posiadaczem zarówno służebności, jak i urządzeń na nieruchomości powoda w dobrej wierze, a to z uwagi na fakt, że inwestycja pobudowania spornych urządzeń miała miejsce w sytuacji, kiedy właścicielem zarówno nieruchomości jak i infrastruktury przesyłowej był Skarb Państwa, a wszelka bieżąca eksploatacja dokonywana jest przy uzyskaniu stosownych zezwoleń, a powód i ich poprzednicy prawni do momentu wytoczenia powództwa o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości nie sprzeciwiali się istnieniu tych urządzeń na jego nieruchomościach. Pozwana ponadto zauważyła, iż jej działalność ma na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania energetycznego w kraju oraz interes ogółu obywateli – odbiorców energii elektrycznej. W związku z tym, zdaniem pozwanej, roszczenie powódki jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Pozwana podniosła również, że linie przebiegające przez nieruchomość w żadnym stopniu nie utrudniają korzystania z niej w dotychczasowy sposób. Strona pozwana podniosła także zarzut nieprawidłowego określenia początkowej daty naliczania odsetek, tj. od dnia 17 lutego 2015 r. W tej dacie pozwana nie pozostawała w opóźnieniu w stosunku do powoda, a najwcześniejszym możliwym terminem od którego powód może domagać się odsetek ustawowych jest dzień następujący po dniu doręczenia pozwanej odpisu pozwu przez Sąd. Niezależnie od kwestionowania zasady swojej odpowiedzialności pozwana zwróciła uwagę, że dochodzona pozwem kwota jest zawyżona i nie odpowiada realiom rynkowym (k. 215-226). Pismem przygotowawczym z dnia 28 listopada 2016 r. powód w pierwszej kolejności wezwał stronę pozwaną do przedłożenia dokumentacji, z której wynikać będzie, jaką infrastrukturę przesyłową posiada pozwana na nieruchomościach będących w okresie objętym żądaniem pozwu w użytkowaniu wieczystym powoda, ze wskazaniem jaka dokładnie infrastruktura przesyłowa jest posadowiona lub przebiega przez każdą z nieruchomości. Co więcej powyższym pismem powód wskazał, iż nie zasługuje na uwzględnienie podniesiony przez pozwaną zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda. Z odpisów zupełnych ksiąg wieczystych nieruchomości wynika w sposób bezsporny, że powód był użytkownikiem wieczystym w okresie objętym pozwem. Ponadto strona powodowa również wskazała, że zarzut przedawnienia także nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż pozwana błędnie podnosi, iż roszczenie dochodzone w niniejszym postępowaniu jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej. Bezspornym jest fakt pozostawiania powoda w okresie objętym pozwem użytkownikiem wieczystym przedmiotowych nieruchomości jako osoba fizyczna. W

związku z tym okres przedawnienia roszczenia wynosi 10 lat. W powyższym piśmie powód wskazał również na błędne oznaczenie początku biegu terminu ewentualnego zasiedzenia służebności przesyłu, jako dzień, w którym urządzenia zostały podłączone pod napięcie. Strona powodowa wyjaśniła, iż dopiero z dniem 1 lutego 1989 r. zniesiona została zasada jednolitej własności państwowej oraz że uchylene przepisu art. 128 KC nie spowodowało z mocy prawa uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych na składnikach mienia pozostającego w ich zarządzie. Na poparcie powyższego powód powołał się na ugruntowaną linię orzecniczą w tym zakresie. Wobec powyższego zdaniem powoda ewentualny termin zasiedzenia rozpoczął swój bieg dopiero od dnia 24 grudnia 1992 r. Strona powodowa nie zgodziła się także z zarzutem pozwanej w przedmiocie zasiedzenia służebności przesyłu w dobrej wierze. Powód wskazał, iż pozwana przyjęła wielokrotnie odrzucaną w orzecznictwie zliberalizowaną koncepcję istnienia dobrej wiary, zakładającą, że dla istnienia dobrej wiary posiadacza służebności istotny jest wyłącznie brak naruszenia czyis praw, a bez znaczenia pozostaje wiedza o tym, kto jest właścicielem obciążonej nieruchomości. W związku z powyższym pozwana w dniu rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia pozostawała w złej wierze, albowiem wykonywała prawo, o którym wiedziała, że jej nie przysługuje. Dlatego też w tym stanie rzeczy bezspornym pozostaje, iż w dniu 24 grudnia 1992 r. poprzednik prawny pozwanego pozostawał w złej wierze, wobec czego termin ewentualnego zasiedzenia służebności przesyłu objętego niniejszym postępowaniem wynosi 30 lat, a więc mógłby upłynąć najwcześniej w dniu 24 grudnia 2022 r., co prowadzi do wniosku, iż zarzut zasiedzenia nie może zostać uwzględniony (k. 284-287). W piśmie z dnia 6 grudnia 2016 r. oraz z dnia 21 grudnia 2016 r. pozwana ustosunkowała się do twierdzeń powoda oraz zobowiązania sądu z dnia 5 grudnia 2016 r., wskazując, iż już w piśmie z dnia 27 lipca 2016 r. precyzyjnie wskazała, które z urządzeń elektroenergetycznych posadowionych na nieruchomościach objętych pozwem stanowią jej własność, ponadto podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie (k. 291-292, 294). W piśmie z dnia 16 lutego 2017 r. powód zgodnie ze zobowiązaniem Sądu ustosunkował się do pisma pozwanej z dnia 6 grudnia 2016 r. podtrzymując dotychczasowe wnioski i twierdzenia, a nadto podniósł o ponowne zobowiązanie pozwanej do przedłożenia dokumentów dotyczących infrastruktury przesyłowej, gdyż nie stanowi to przerzucenia ciężaru dowodowego na pozwaną. Powód podkreślił, że pozwana (jej poprzednik prawny) wykorzystując swoją pozycję w systemie władzy publicznej wznosił urządzenia infrastrukturalne i następnie korzystał z nich samowolnie, ignorując prawo własności i prawo użytkowania wieczystego osób trzecich, w tym powoda. Powód z przyczyn faktycznych, nie ma możliwości pozyskania dokumentów dotyczących budowy (założenia) urządzeń przesyłowych (k. 300-301). W piśmie z dnia 20 kwietnia 2017 r. powód ostatecznie sprecyzował żądanie pozwu w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 101.749,18 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 lutego 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty tytułem bezumownego korzystania z części nieruchomości położonej w Z. oznaczonych jako działki ewidencyjne nr (...) w okresie od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 20 listopada 2013 r. W dalszym zakresie powództwo pozostało bez zmian (k. 310).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Właścicielem nieruchomości stanowiącej działki nr (...) położonych w miejscowości Z., dla których prowadzona jest księga wieczysta nr (...) są Skarb Państwa oraz (...) Sp. z o.o. jako użytkownik wieczysty. Natomiast właścicielem nieruchomości stanowiącej działki nr (...) położonych w miejscowości Z., dla których prowadzona jest księga wieczysta nr (...) są Skarb Państwa oraz (...) Sp. z o.o. jako użytkownik wieczysty oraz udziały posiada powód M. N. jako osoba fizyczna. Właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położonej w miejscowości Z., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) są Skarb Państwa oraz (...) Sp. z o.o. jako użytkownik wieczysty oraz udziały posiada powód M. N. jako osoba fizyczna. Z kolei właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) również położonej w miejscowości Z., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) są Skarb Państwa oraz Centrum (...) Sp. z o.o. jako użytkownik wieczysty oraz udziały posiada powód M. N. jako osoba fizyczna. Ponadto właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położonej w miejscowości Z., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) są Skarb Państwa oraz N. P. P. jako użytkownik wieczysty oraz udziały posiada powód M. N. jako osoba fizyczna. Właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położonej w miejscowości Z., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) są Skarb Państwa oraz (...) Sp. z o.o. oraz właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położonej w miejscowości Z., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) są Skarb Państwa oraz (...) Sp. z o.o.

Dowód: wydruki z ksiąg wieczystych (k. 114-211, 321-404)

Z dniem 12 lipca 1993 r. doszło do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w P. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna. Następnie w dniu 17 grudnia 2002 r. podjęto uchwałę o połączeniu tejże spółki z innymi spółkami z branży energetycznej i nadania jej firmy Grupa (...). W 2004 r. doszło do kolejnej zmiany firmy tejże spółki, tym razem na (...). Ta zaś mocą umowy z dnia 30 czerwca 2007 r. zbyła na rzecz pozwanej zorganizowaną część przedsiębiorstwa, obejmując m.in. linie energetyczne, których dotyczy niniejsze postępowanie.

Dowód: zarządzenie nr 193/ O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09.07.1993 r. (k. 272), zarządzenie nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30.12.1988 (k. 273-274), umowa zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa (k. 275-276), protokół nadzwyczajnego walnego zgromadzenia (k. 276-277), akt przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną (k. 277-279), odpis z KRS (k. 89-91).

W niniejszej sprawie została sporządzona przez biegłego sądowego z zakresu rzeczoznawstwa budowlanego opinia na okoliczność posiadania nieruchomości stanowiących działki nr (...) urządzeń pozwanej, a w przypadku stwierdzenia, że urządzenia należą do pozwanej na okoliczność pasa bezumownego korzystania z powyższych nieruchomości w przeszłości przez pozwaną i jej poprzedników prawnych oraz m.in. związku funkcjonalnego między urządzeniami na gruncie powoda, a głównymi punktami zasilania czy stopnia ingerencji w prawo własności powoda. Biegły w opinii jednoznacznie stwierdził, iż na wyżej wskazanych działkach nr (...) nie ma słupów (...). Ponadto biegły stwierdził, że nie istnieje konieczność wyznaczenia dróg dojazdowych do sieci z zachowaniem prawa wnioskodawcy do korzystania z tych pasów zgodnie z ich przeznaczeniem. Co więcej opinia zawiera informację, że linia elektroenergetyczna jest nośnikiem medium czyli prądu bez względu na wiek, który spełnia społeczno-gospodarcze funkcje celem rozwoju kraju i musi ona funkcjonować. Może to być linia napowietrzna, napowietrzno-kablowa, ważne aby spełniała swoją funkcję. Co pięć lat linie energetyczne są poddawane oględzinom, na podstawie których ustala się konieczność ewentualnych napraw.

Dowód: opinia biegłego sądowego dr inż. M. C. (k. 473-481)

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, które uznał za wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 244 KPC dokumenty urzędowe stanowią dowód tego co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgodnie natomiast z treścią art. 245 KPC dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zgromadzone w sprawie dokumenty nie były kwestionowane przez strony. Również Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować z urzędu zgromadzone w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne. Nie posłużył do poczynienia w sprawie ustaleń faktycznych przedstawiony przez powoda operat sporządzony na jej prywatne zlecenie przed procesem (k. 22-60). Zgodnie bowiem z utrwalonym w orzecznictwie poglądem operat taki ma w procesie cywilnym charakter jedynie dokumentu prywatnego, a więc w szczególności wobec zakwestionowania przez stronę przeciwną, nie może stanowić dowodu w zakresie wiadomości specjalnych koniecznych do rozstrzygnięcia sprawy. W celu ustalenia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działek objętych postępowaniem Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu rzeczoznawstwa budowlanego. Oceniając wartość dowodową opinii biegłych wskazać należy, że specyfika tej oceny wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii jest kontrolowana przez Sąd (który sam nie posiada wiadomości specjalnych) zgodnie z zasadami wyrażonymi w art. 233 KPC, to jest w zakresie zgodności ze wskazaniem logicznego myślenia i wiedzy powszechnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2002 r. II CKN 729/99). W ocenie Sądu sporządzoną w toku postępowania opinię biegłego uznać należało za przydatną dla dokonania ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie. Opinia ta poddawała się pozytywnej ocenie, gdyż pozostawała w zgodzie z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, osoba ją sporządzająca dysponowała wysokim poziomem wiedzy i doświadczenia zawodowego, a sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków nie budził zastrzeżeń Sądu. Podkreślenia wymaga również fakt, że opinia biegłego dr inż. M. C. ostatecznie nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania. Sąd nie dał wiary zeznaniom strony powodowej co do okoliczności, iż jest on użytkownikiem wieczystym wszystkich działek objętych żądaniem pozwu oraz, że na każdej z nich znajdują się urządzenia elektroenergetyczne

pozwanej, co zresztą wykluczyła opinia biegłego, która nie była w niniejszym postępowaniu kwestionowana. Zeznania powoda stały w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w postępowaniu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W kwestii zasadności wywiedzionego powództwa Sąd zauważa, że powód domagał się zasądzenia w niniejszej sprawie zasądzenia na jego rzecz od pozwanej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości stanowiących kolejno nr działek (...) położonych w miejscowości Z. lub w jej obrębie. Żądaniem swym, jak to wyjaśnił ostatecznie w piśmie z dnia 20 kwietnia 2017 r. (k. 310) objął okres od dnia 1 lipca 2007 r. do dnia 20 listopada 2013 r. Podstawę prawną tak sformułowanego żądania stanowił przepis art. 224 KC. Zgodnie z § 1 samoistny posiadacz w dobrej wierze nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i nie jest odpowiedzialny ani za jej zużycie, ani za jej pogorszenie lub uratę. Nabywa własność pożytków naturalnych, które zostały od rzeczy odłączone w czasie jego posiadania oraz zachowuje pobrane pożytki cywilne, jeżeli stały się w tym czasie wymagalne. Zgodnie natomiast z § 2 od chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, jest on obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest zwrócić pobrane od powyższej chwili pożytki, których nie zużył, jak również uiścić wartość tych, które zużył. W niniejszym postępowaniu ujawnił się częściowy brak legitymacji czynnej po stronie powodowej oraz całkowity brak legitymacji biernej po stronie pozwanej. Zgodnie z przepisem art. 194 § 1 KPC jeżeli okaże się, że powództwo nie zostało wniesione przeciwko osobie, która powinna być w sprawie stroną pozwaną, sąd na wniosek powoda lub pozwanego wezwie tę osobę do wzięcia udziału w sprawie. Osoba wezwana do udziału w sprawie na wniosek pozwanego może domagać się zwrotu kosztów wyłącznie od pozwanego, jeżeli okaże się, że wniosek był bezzasadny. Natomiast zgodnie z § 2 osoba wezwana do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego może za zgodą obu stron wstąpić w miejsce pozwanego, który wówczas będzie zwolniony od udziału w sprawie. W razie wyrażenia zgody na zmianę strony pozwanej, pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów od strony powodowej, niezależnie od późniejszego wyniku sprawy. Zgodnie z § 3 jeżeli okaże się, że powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom, które nie występują w sprawie w charakterze pozwanych, sąd na wniosek powoda może wezwać te osoby do wzięcia udziału w sprawie. Z kolei przepis art. 195 KPC w § 1 wskazuje, że jeżeli okaże się, że nie występują w charakterze powodów lub pozwanych wszystkie osoby, których łączny udział w sprawie jest konieczny, sąd wezwie stroną powodową, aby oznaczyła w wyznaczonym terminie osoby niebiorące udziału w taki sposób, by ich wezwanie lub zawiadomienie było możliwe, a w razie potrzeby, aby wystąpiła z wnioskiem o ustanowienie kuratora, natomiast § 2 wskazuje, iż sąd wezwie osoby niezapoznane do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanych. Osoby, których udział w sprawie w charakterze powodów jest konieczny, sąd zawiadomi o toczącym się procesie. Osoby te mogą w ciągu dwóch tygodni od doręczenia zawiadomienia przystąpić do sprawy w charakterze powodów. Przepis art. 196 KPC w § 1 mówi, że jeżeli okaże się, że powództwo zostało wniesione nie przez osobę, która powinna występować w sprawie w charakterze powoda, sąd na wniosek powoda zawiadomi o toczącym się procesie osobę przez niego wskazaną. Osoba ta może w ciągu dwóch tygodni od doręczenia zawiadomienia wstąpić do sprawy w charakterze powoda. Z kolei § 2 wskazuje, iż osoba zawiadomiona, która zgłosiła przystąpienie do sprawy w charakterze powoda, może za zgodą obu stron wstąpić na miejsce strony powodowej, która wówczas będzie od udziału w sprawie zwolniona. W razie wyrażenia zgody na zmianę strony powodowej pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie dotychczasowych kosztów od osoby, która poprzednio występowała jako powód. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że po stronie powodowej zachodzi częściowy brak legitymacji procesowej czynnej, z uwagi na fakt, że powód jest właścicielem jedynie trzech działek o nr (...), natomiast pozostałe działki wchodzące w zakres objęty żądaniem pozwu należą do m.in. jego spółek: (...) Sp. z o.o. oraz do (...) Sp. z o.o.

Co więcej Sąd ustalił, iż po stronie pozwanej zachodzi w ogóle brak legitymacji procesowej biernej, gdyż zgodnie z treścią opinii biegłego sporządzonej na potrzeby niniejszego postępowania, na działkach nr (...) nie ma posadowionych urządzeń, których właścicielem miałyby być pozwana. W związku z czym, nie może ona w niniejszym procesie występować jako strona pozwana. O braku legitymacji procesowej powoda decydują okoliczności faktyczne danej sprawy. Brak tej legitymacji w formie zarzutu może podnieść pozwany. Również sąd z urzędu może ten brak stwierdzić.

Jednak inicjatywa podmiotowego przekształcenia powództwa należy wyłącznie do powoda. Powód bowiem jedynie jest uprawniony do złożenia wniosku o zawiadomienie o toczącym się procesie osoby, którą wskazuje. Podmiotowe przekształcenie powództwa staje się aktualne dopiero wówczas, gdy wady w wyznaczeniu przez powoda podmiotowych granic procesu nie można naprawić w drodze sprostowania oznaczenia stron (zob. wyr. SN z 13.6.1980 r., IV CR 182/80, *Legalis z glosą A. Ciska, OSP 1982, Nr 9–10, poz. 176; W. Siedlecki, Przegląd, 1982, s. 100*), Komentarz do art. 196 KPC red. Z. 2017, wyd. 9. Do stwierdzenia braku legitymacji procesowej powoda może dojść w toku całego postępowania prowadzonego przed sądem I instancji, a więc od chwili wytoczenia powództwa do chwili zamknięcia rozprawy (por. wyr. SN z 26.10.1972 r., I CR 410/72, *Biul. SN 1973, Nr 3, poz. 50*). Podmiotowe przekształcenie powództwa staje się aktualne dopiero wówczas, gdy wady w wyznaczeniu przez powoda podmiotowych granic procesu nie można naprawić w drodze sprostowania oznaczenia stron (zob. wyr. SN z 13.6.1980 r., IV CR 182/80, *Legalis z glosą A. Ciska, OSP 1982, Nr 9–10, poz. 176; W. Siedlecki, Przegląd, 1982, s. 104; 1983, s. 94; wyr. SN 3.12.2010 r., I PK 120/10, Legalis*). Należy bowiem odróżnić niewłaściwe oznaczenie strony od niewłaściwego doboru podmiotów procesu. W sytuacji pierwszej – czyli również wtedy, gdy nie orientując się, kto według przyjętej konstrukcji prawnej powinien być stroną, powód wciągnął do procesu niewłaściwego pozwanego (np. jednostkę organizacyjną osoby prawnej, zamiast tę osobę) – naprawienie wady następuje w drodze sprostowania oznaczenia stron. Polega ono na uzupełnieniu lub konkretyzacji (lecz nie na zmianie) pierwotnego oznaczenia strony – i w konsekwencji tego – wyeliminowaniu przez sąd z procesu osoby niewłaściwej oraz wezwaniu do udziału w sprawie innej, właściwej, odpowiednio do woli powoda. Tam natomiast, gdzie powód prawidłowo oznaczył podmiot, który według jego intencji miał być stroną przeciwną – ale z punktu widzenia prawa materialnego – dokonał doboru tego podmiotu w sposób niewłaściwy, do usunięcia wady aktu jego woli może dojść już tylko przez odwołanie wadliwej czynności procesowej (art. 203) albo w drodze podmiotowego przekształcenia procesu (art. 194–198 KPC) (zob. post. SN z 9.8.2000 r., I CKN 749/00, L.).

Tylko pobocznie Sąd wskazuje, iż jednym z zasadniczych zarzutów podnoszonych przez stronę pozwaną w toku postępowania był zarzut posiadania tytułu prawnego nieruchomości powoda, objętych sporem, który pozwana miała uzyskać w drodze zasiedzenia. Powyższy zarzut okazał się zupełnie chybionym i niepotrzebnym, a to z uwagi na fakt, iż w toku procesu Sąd ustalił przy pomocy wiadomości specjalnych, że pozwana nie posiada legitymacji procesowej biernej, aby w tym procesie być w ogóle pozwaną, z uwagi na fakt, iż przez działki za bezumowne korzystanie których powód domagał się wynagrodzenia, nie biegną urządzenia należące do pozwanej, co więcej w trakcie procesu ujawnił się również częściowy brak legitymacji procesowej czynnej po stronie powoda, który nie jest właścicielem wszystkich przedmiotowych działek. Nie był również zasadny podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia. Roszczenie dochodzone pozwem, jako niezwiązane z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą i nie mające charakteru okresowego, przedawnia się z upływem dziesięcioletniego terminu, o jakim mowa w przepisie art. 118 KC. W niniejszym postępowaniu powód występował jako osoba fizyczna podająca się za właściciela wszystkich przedmiotowych działek. W piśmie z dnia 20 kwietnia 2017 r. (k. 310) powód wyjaśnił ostatecznie, że żądanie pozwu obejmuje okres od 1 lipca 2007 r. do 20 listopada 2013 r. Skoro zatem pozew złożony został do Sądu w dniu 8 lutego 2016 r., uznać należało, że nastąpiło to przed upływem dziesięcioletniego terminu przedawnienia. Złożenie pozwu do Sądu przerwało bowiem bieg przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 KC). Ostatecznie jako nie mające znaczenia w niniejszej sprawie Sąd uznał także zarzuty strony pozwanej co do wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia oraz wskazany przez niego sposób wyliczenia jego wartości. Pomimo bezzasadności omówionych wyżej zarzutów pozwanej wywiedzione powództwo i tak nie zasługiwało na uwzględnienie. Nie do końca precyzyjna treść uzasadnienia pozwu, w kontekście zarzutów odpowiedzi na pozew budziła wątpliwości co do tego jakie linie energetyczne, będące aktualnie własnością pozwanej przebiegają przez objęte postępowaniem działki gruntu oraz czy w ogóle przez nie przebiegają. Przeprowadzone jednak w toku postępowania dowody m.in. z opinii biegłego pozwoliły sądowi na ustalenie, że nad działkami nr (...) nie przebiegają urządzenia należące do pozwanej. Z kolei na podstawie dokumentacji zgromadzonej w niniejszej sprawie wynika, iż przez działki o nr (...) biegną linie elektroenergetyczne stanowiące konsumenckie odgałęzienie zasilające stację transformatorową konsumencką 02-91K Z. (...), natomiast linia elektroenergetyczna biegnąc przez działkę nr (...) stanowi własność (...).

Z uwagi na powyższe, w punkcie I wyroku, Sąd oddalił powództwo jako bezzasadne.

O poniesionych przez strony kosztach procesu, w punkcie II wyroku, Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 KPC i art. 98 § 1 i 3 KPC w zw. z art. 99 KPC, obciążając nimi w całości powoda jako stronę przegrywającą proces, tym samym zasądzając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7 217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Maria Prusinowska